

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana. Dopuštenje za ponovno objavljivanje ovog prijevoda dano je isključivo u svrhu uključivanja u HUDOC bazu podataka Suda.

© Office of the Agent of the Republic of Croatia before the European Court of Human Rights. All rights reserved. Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Bureau de l'Agent de la République de Croatie devant la Cour européenne des droits de l'homme. Tous droits réservés. L'autorisation de republier cette traduction a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

PRESUDA P. S. PROTIV NJEMAČKE (zahtjev br. 33900/96)

.....

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. KONVENCIJE

16. Podnositelj zahtjeva je prigovorio kako nije mogao postavljati pitanja djetetu S., glavnom svjedoku tužiteljstva. On se pozvao na članak 6., stavak 3. (d) Konvencije prema kojemu:

"3. Svatko optužen za kazneno djelo ima najmanje sljedeća prava:

....

d) da ispituje ili daje ispitati svjedoke optužbe i da se osigura prisustvo i ispitivanje svjedoka obrane pod istim uvjetima kao i svjedoka optužbe;

... "

17. Podnositelj zahtjeva je smatrao kako bi ispitivanje S. na sudu bilo važno za utvrđivanje istine.

18. Tužena država je navela kako su u ukupnim okolnostima ispunjeni zahtjevi poštenog suđenja. Sudovi su osobito koristili izjave o događajima od 29. travnja 1993. godine koje je dala majka i policijski službenik koji je vodio kaznenu istragu, kao i izjave koje je majka dala kao svjedok djetetovog uznemirenog stanja. Odluka da se dijete ne ispituje na sudu temeljila se na strahu od narušavanja djetetovog zdravlja zbog emocionalnog stresa, kako je naznačeno u medicinskoj potvrdi. Osim toga, Pokrajinski sud uzeo je u obzir mišljenje vještaka utemeljeno na psihološkom pregledu djeteta. Podnositelj zahtjeva je imao dovoljno mogućnosti dati primjedbe na te izjave, a u žalbenom postupku nije zatražio da dijete bude ispitano na sudu. Prema mišljenju Vlade, dijete nije trebalo biti ispitano od strane stručnjaka psihologa u najranijoj mogućoj fazi postupka.

19. Sud podsjeća kako je dopuštenost dokaza pitanje koje prvenstveno treba biti uređeno nacionalnim pravom, te kako je opće pravilo da nacionalni sudovi ocjenjuju predložene im dokaze. Zadaća Suda prema Konvenciji nije donijeti odluku o tome jesu li izjave svjedoka bile propisno dopuštene kao dokaz, već utvrditi je li postupak u cjelini, uključujući i način izvođenja dokaza, bio pošten (vidi presudu u predmetu *Doorson protiv Nizozemske* od 26. ožujka 1996. godine, *Reports* 1996-II, str. 470., stavak 67.; te presudu u predmetu *Van Mechelen i drugi protiv Nizozemske* od 23. travnja 1997. godine, *Reports* 1997-III, str. 711., stavak 50.).

20. S obzirom da je to osnovno pitanje, te također i zbog toga što jamstva iz stavka 3. članka 6. predstavljaju specifične vidove prava na pošteno suđenje koje je utvrđeno u stavku 1. (vidi, među brojnim drugim izvorima prava, naprijed navedenu presudu u predmetu *Van Mechelen i drugi protiv Nizozemske*, str. 711., stavak 49.), Sud će prigovore podnositelja zahtjeva razmotriti u svjetlu stavaka 3. (d) i 1. zajedno.

21. Svi se dokazi obično moraju izvoditi na javnoj raspravi, u prisutnosti optuženika, u svrhu osiguranja protivničkog iznošenja argumenata. Postoje izuzeci od ovog načela, ali njima se ne smiju povrijediti prava obrane. Opće je pravilo da se optuženom mora dati odgovarajuća i prikladna mogućnost pobijati i ispitivati svjedoka koji svjedoči protiv njega, ili kad on daje iskaz ili u nekoj kasnijoj fazi (vidi naprijed navedenu presudu u predmetu *Van Mechelen i drugi protiv Nizozemske*, str. 711., stavak 51.; te presudu u predmetu *Lüdi protiv Švicarske* od 15. lipnja 1992. godine, Serija A br. 238., str. 21., stavak 49.).

22. U odgovarajućim slučajevima načela poštenog suđenja zahtijevaju da se uspostavi ravnoteža između interesa obrane i interesa svjedoka ili žrtava koje su pozvane svjedočiti, posebno kad se u pitanje dovode život, sloboda ili sigurnost osobe, odnosno interesa koji općenito uzevši potpadaju u domašaj članka 8. Konvencije (vidi naprijed navedenu presudu u predmetu *Doorson*, str. 470., stavak 70.).

23. Međutim, od mjera koje ograničavaju prava obrane na temelju članka 6. dopuštene su samo one strogo potrebne. Osim toga, sve poteškoće s kojima se obrana suoči zbog ograničenja svojih prava moraju imati dovoljnu protutežu u postupcima koje provode sudske vlasti, kako bi se osiguralo da optuženik ima pošteno suđenje (*ibid.*, str. 471., stavak 72.).

24. Kad se osuda isključivo ili u odlučnoj mjeri temelji na iskazima koje je dala osoba koju optuženik nije imao prilike ispitati ili dati ispitati, bilo tijekom istrage ili na suđenju, tada su prava na obranu ograničena u opsegu koji nije u skladu s jamstvima predviđenim člankom 6. (vidi naprijed navedenu presudu u predmetu *Van Mechelen i drugi*, str. 712., stavak 55.; naprijed navedenu presudu u predmetu *Doorson*, str. 472., stavak 76.; te presudu u predmetu *Windisch protiv Austrije* od 27. rujna 1990. godine, Serija A br. 186., str. 11., stavak 31.).

Stoga je Sud u prethodnom predmetu držao kako je došlo do povrede članka 6., stavka 1. zajedno s člankom 6., stavkom 3. (d), primjećujući kako su se "u osudi podnositelja zahtjeva u ovom predmetu (spolno kazneno djelo na štetu maloljetnika) domaći sudovi oslonili isključivo na izjave koje su dane u Sjedinjenim Državama prije suđenja, te kako podnositelj zahtjeva ni u jednoj fazi postupka nije bio suočen s osobama koje su ga optuživale" (vidi presudu u predmetu *A.M. protiv Italije*, br. 37019/97, 14. prosinca 1999. godine, stavci 26., 28.).

25. U ovom predmetu podnositelj zahtjeva je osuđen zbog seksualnog zlostavljanja S., osmogodišnje djevojčice.

26. Sud primjećuje kako ni u jednoj fazi postupka S. nije ispitao sudac, niti je podnositelj zahtjeva imao bilo kakvu priliku promatrati ponašanje te svjedokinje tijekom izravnog ispitivanja, te na taj način provjeriti njenu pouzdanost (vidi presudu u predmetu *Kostovski protiv Nizozemske* od 20. studenoga 1989. godine, Serija A br. 166., str. 20., stavak 42. *in fine*; te naprijed navedenu presudu u predmetu *Windisch*, str. 11., stavak 29.).

27. U prvostupanjskom se postupku Okružni sud u svojoj odluci od 10. siječnja 1994. godine oslonio na izjave S.-ine majke koja je svjedočila o priči koju je njezina kći ispričala o dotičnim događajima i o njenom ponašanju dana 29. travnja 1993. godine, kao i o njenom karakteru općenito, te na izjave policijskog službenika koji je djevojčicu ispitao ubrzo nakon kaznenog djela u travnju 1993. godine.

Okružni sud je odlučio ne saslušati S. kako bi zaštitio njen osobni razvoj, jer je, prema riječima njezine majke, ona u međuvremenu potisnula svoja sjećanja na taj događaj i teško bi patila kad bi ju se na njega podsjetilo.

28. Organiziranje kaznenog postupka na način da se zaštite interesi maloljetnih svjedoka, posebno u postupcima koji se odnose na spolna kaznena djela, predstavlja važno pitanje koje treba uzeti u obzir u svrhe članka 6. Međutim, razlozi za odbijanje ispitivanja S. i odbacivanje zahtjeva kojim je podnositelj zahtjeva tražio mišljenje vještaka, a koje je Okružni sud naveo u svojoj presudi od 10. siječnja 1994. godine, prilično su nejasni i spekulativni, te se stoga čini kako nisu relevantni.

29. Svjestan nedostataka u uzimanju dokaza, Pokrajinski sud naložio je da se pribavi nalaz vještaka psihologa o S.-inoj vjerodostojnosti, a koji je na kraju pripremljen u listopadu 1994. godine to jest godinu i pol dana nakon relevantnih događaja. Djevojčica ponovno nije bila saslušana na sudu zbog odbijanja njenih roditelja, potaknutog mogućim rizicima za njeno zdravlje. Osim dokaza koji su bili dostupni u prvostupanjskom postupku, Pokrajinski sud je na raspolaganju imao i mišljenje vještaka o S.-inoj vjerodostojnosti. Međutim, uzimajući u obzir razdoblje od otprilike osamnaest mjeseci koje je proteklo od dotičnog događaja do izrade ovog mišljenja, Sud nalazi kako se u ovim okolnostima ne može smatrati da je postupak koji su slijedile sudske vlasti omogućio obrani pobijati svjedočenje S. koje su na sudu iznijele treće osobe, od kojih je jedna s njom bila u bliskom srodstvu.

30. Konačno, informacije koje je dala djevojčica bile su jedini izravni dokaz o kaznenom djelu o kojemu je riječ i domaći su sudovi svoju odluku o krivnji podnositelja zahtjeva u odlučnoj mjeri temeljili na S.-inim izjavama.

U odnosu na to, ovaj je predmet sličan naprijed navedenom predmetu *A.M. protiv Italije*, a razlikuje se od prethodnih odluka gdje se Sud uvjerio kako je kazneni postupak koji se odnosi na spolna kaznena djela u cjelini bio pošten, jer su se osude ili isključivo temeljile na drugim dokazima osim izjava žrtve (cf. br. 36686/97, odluka od 12. siječnja 1999. godine), ili se nisu isključivo temeljile na izjavama žrtava (br. 35253/97, odluka od 31. kolovoza 1999. godine).

31. U tim je okolnostima korištenje tog dokaza uključivalo takva ograničenja prava obrane da se ne može reći kako je podnositelj zahtjeva imao pošteno suđenje.

32. Stoga je došlo do povrede stavka 3. (d) zajedno sa stavkom 1. članka 6. Konvencije.

.....